

START: parking De Polder

Vóór 1867 was er 's nachts geen enkele vorm van verlichting op het grondgebied van Dudzele. De maan en de sterren waren de enige lichtbronnen. Bij betrokken hemel moest men zich oriënteren op het vage lichtschijnsel uit het raam van een herberg of een huis. De landbouwers en de bewoners van buiten de dorpskom gebruikten 's morgens of 's avonds lantaarns met een kaars of olie. Op de gemeenteraad van 7 november 1867 besliste men om in de dorpskom vijf lantaarns te plaatsen.

Er waren twee soorten verlichtingslantaarns, deze op gietijzeren palen en deze op gietijzeren muurankers. De lantaarns zelf waren meestal uit koper of messing.

Het reglement luidde als volgt:

- Als brandstof zou petroleum-olie ('petrol') gebruikt worden.
- De lantaarns werden ontstoken wanneer de duisternis inviel en gedoofd om 22 uur. Op zondagen was dat om 23 uur en met de kermis de zaterdag en de zondag om middernacht. Het gemeentebestuur kon andere uitzonderingen toestaan.
- De 'lantaarnman' moest zelf instaan voor de aanschaf van de petroleum en de wicken en hij moest bovendien het glas vervangen wanneer dit zou gebroken raken.
- Er werd een aanbesteding uitgeschreven: de laagstbiedende zou de 'job' krijgen. Petrus Vanhoutte deed een bod van 150 frank voor een periode van 6 maanden en werd aangesteld.

In 1909 en 1912 tenslotte, beslist de gemeenteraad om hier en daar, waar het noodzakelijk was, nog straatlantaarns te installeren. In totaal zouden er een 25-tal gestaan of gehangen hebben in Dudzele.

In de gemeenteraadszitting van 16 juni 1925, onder voorzitterschap van burgemeester Dr. Alphonse De Haene, stelt het Brugse elektriciteitsbedrijf 'Desclée' een contract voor, om straatverlichting aan te leggen in de dorpskom. Dat wilde zeggen dat er straatverlichting lag tot waar de burgemeester, schepenen en raadsleden woonden...! Dus de meest bebouwde kom met enkele uitschieters. Kostenraming: 150.000 frank.

In de gemeenteraad van 9 december 1925 werd beslist om de lantaarnpalen met olielamp in zijn geheel te verkopen aan 50 frank per stuk, de muurankers met lantaarn en lamp aan 20 frank. De niet verkochte exemplaren werden op de zolder van de klaslokalen van de gemeenteschool bewaard. Uit doorgaans welingelichte bron vernamen we dat in de tijd vóór de afbraak van die school, die lantaarnpalen én de olielampen op een nacht voetjes hebben gekregen...

We hebben er gelukkig nog één in ons bezit.

Veel plezier met de wandeling en raadpleeg zeker ook eens onze website. Groetjes van de heemkring.

Wandelrichting: Stokerij richting Sint-Lenardsstraat

Sint-Lenardsstraat hoek met school De Lenaard

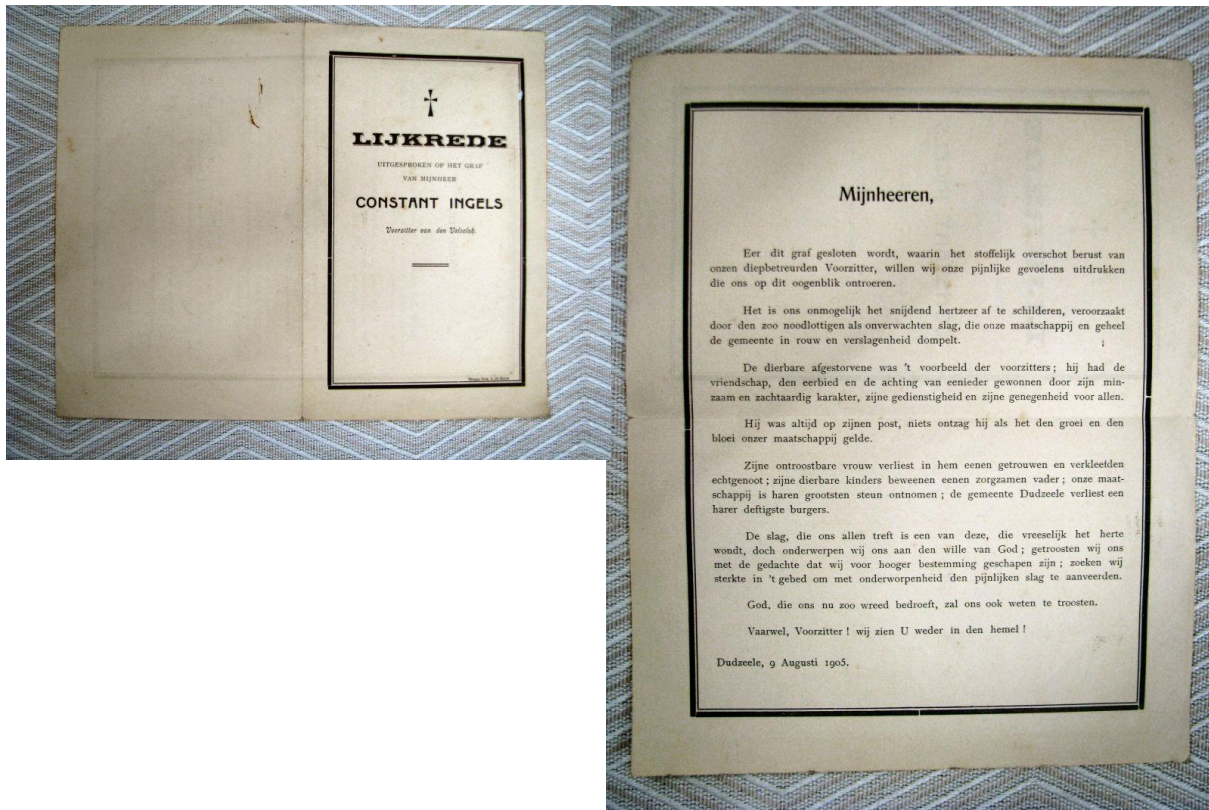
In 1879 vroeg onderpastoor Vyncke dat de gemeente een lantaarn zou plaatsen aan de hoek van de onderpastorie. De raad besloot "den lantaarn, zich bevindende aan den hoek der Pastorij, te verplaatsen tot nabij de woonst van den heer Louis Demaesschalck". Dit is het Goed van Gramez waar verschillende dokters zich destijds vestigden. De laatste was dokter Buytaert die burgemeester werd tot aan de fusie met Brugge in 1971.

Foto op de locatie.

Wandelrichting: Sint-Lenardsstraat richting Dorpsplein

Sint-Lenardsstraat - pad naar kerk

Op deze plaats aan het huis van bakker Constant Ingels, recht tegenover de toegangsdreef naar de kerk (huisnummer 46), werd hier één van de eerste lantaarns geplaatst. Op kermisvondag 1905 vond hier een drama plaats: de cafébaas van "Het einde van de wereld" schoot in een vlaag van blinde woede op de menigte. Hij trof eerst een voorbijganger in het gezicht en bij een tweede schot trof hij Constant Ingels dodelijk in het hart. Constant was een zeer graag geziene man en voorzitter van de veloclub. De kerk zat stampvol bij zijn begrafenis, er werd over die moord zelfs een lied gemaakt.

Wandelrichting: Sint-Lenardsstraat richting Dorpsplein

Sint-Lenardsstraat ter hoogte van het gemeentehuis

Op de gemeenteraad van 7 november 1867 besliste men om in de dorpskom vijf lantaarns te plaatsen. Eén van die eerste lantaarns kwam aan de oude gemeenteschool, waar later het gemeentehuis van Dudzele zou komen. Sinds 1902 zetelde het gemeentebestuur in dit gebouw dat in 1934 grondig werd vernieuwd. De laatste Dudzeelse raadszitting had hier plaats op 23/12/1970.

Wandelrichting: Sint-Lenardsstraat richting Dorpsplein

Sint-Lenardsstraat hoek met Duivenkete

In het gebouw rechts vooraan kwam het eerste post- en telegraafkantoor in 1904. De dames met de witte schorten zijn de naaisters die bij Sidonie Peere werkten. Boven hun hoofd hangt één van de twintig olielantaarns die ons dorp rijk was. Helemaal links herkent men smid Louis Peere met zijn lederen voorschoot.

Camiel Pintelon en Louise Huys woonden op het Dorpsplein waar zij “De Vier Gekroonden” openhielden. In 1904 kocht Camiel een stuk grond in de Nieuwstraat en bouwde daar een grote nieuwe herberg op. Als naam voor zijn herberg koos hij de naam van de straat.

Aan de smisse links zien we terug smid Louis Peere.

Nieuwstraat: heden Duivenkete.

2 foto's op locatie.

Wandelrichting: Sint-Lenardsstraat richting Dorpsplein

Dorpsplein ter hoogte van huisnummer 1

Hier plaatste men in 1867 de eerste lantaarnpaal naast de openbare pomp die drinkwater voorzag voor de Dudzelenaren. De paal verdween in 1926 toen de elektrificatie kwam. De put die door de pomp werd bediend, werd blootgelegd in 1980. Nu ligt er een betonnen steen over.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Dorpsplein richting Dudzeelse Steenweg

Dorpsplein hoek met Errebaultstraat

De lantaarnontstekers van Dudzele: wie waren zij?

De lantaarns dienden uiteraard ook te worden ontstoken. Daartoe werd een gemeentelijk reglement opgesteld dat als volgt luidde:

Als brandstof zou petroleum-olie ('petrol') gebruikt worden.

De lantaarns werden ontstoken wanneer de duisternis inviel en gedoofd om 22 uur. Op zondagen was dat om 23 uur en met de kermis de zaterdag en de zondag om middernacht. Het gemeentebestuur kon andere uitzonderingen toestaan.

De 'lantaarnman' moest zelf instaan voor de aanschaf van de petroleum en de wieken en hij moest bovendien het glas vervangen wanneer dit zou gebroken raken

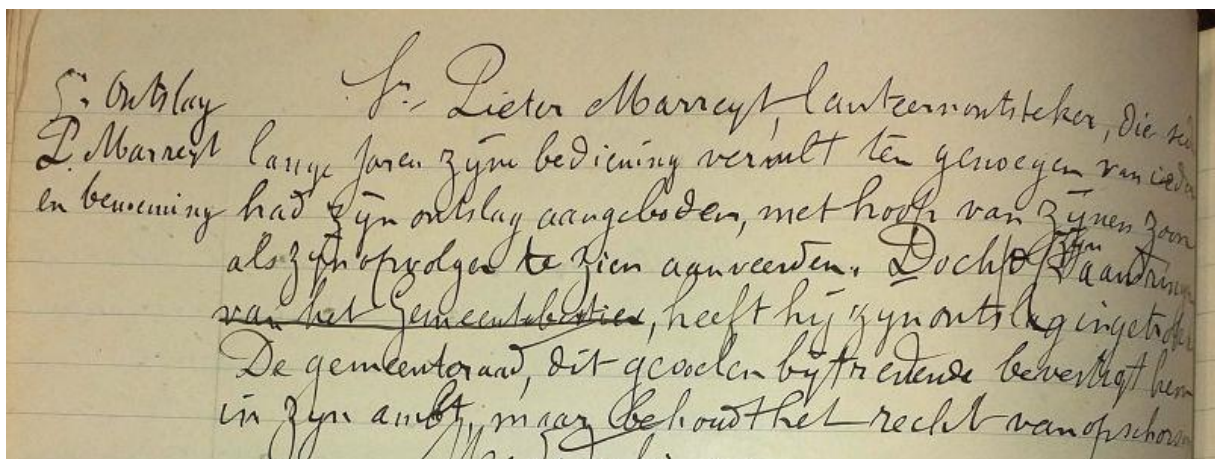
Er werd een aanbesteding uitgeschreven: de laagstbiedende zou de 'job' krijgen. Petrus Vanhoutte deed een bod van 150 frank voor een periode van 6 maanden en werd aangesteld. Hij werd dus de allereerste lantaarnman van Dudzele.

Hij deed deze job van 1867 tot 1873.

In 1874 werd Pieter Marreyt aangesteld als 'lantaarnman', hij bleef dit doen tot 1904. Pieter Marreyt overleed in 1926 op de leeftijd van 92 jaar.

In 1904 werd Joseph Marreyt aangesteld als 'lantaarnman' in opvolging van zijn vader Pieter. Joseph had net als zijn vader een diverse dagtaak: naast 'lantaarnman' was hij grafdelver, stoeldraaier (= stoelenmaker), metser en horlogemaker. Joseph is 'lantaarnman' gebleven tot in 1926, het jaar dat men begonnen is elektriciteit aan te leggen in Dudzele. Hij overleed in 1949 en werd 83 jaar oud. In de volkstelling van 1910 vinden wij hem terug in de Kerkstraat (nu Sint-Lenardsstraat) 37 als hovenier-lantaarnontsteker.

De zoon van Joseph Marreyt was Pieter (Pier) Marreyt. Hij heeft de lantarens in de straten van Dudzele niet meer moeten aansteken. Iedereen kende hem echter als de trouwe omhaler van stoelgeld in onze kerk in alle misvieringen en bovendien ook als grafdelver.

S. Ontslag
P. Marreyt
en bevestiging had zijn ontslag aangeboden, met hoop van zijn zoon
als zijn opvolger te zien aanveerden. Doch de Gemeenteraad
van het Gemeentebestuur, heeft hij zijn ontslag ingetrokken.
De gemeenteraad, dit gevoelen bijtredende bevestigt hem
in zijn ambt, maar behoudt het recht van opschorsing.

Wandelrichting: Dorpsplein richting Dudzeelse Steenweg

Dudzeelse Steenweg ter hoogte van huisnummer 716

Café In de Reizigerskring – Dudzeelse Steenweg

Ook aan dit café: lokaal van de geitenbond kwam er een lantaarnpaal. Veehandelaars kwamen samen bij veesnijder Gustaaf Constant en zijn opvolger Gustaaf Bonte. Later woonden er nog Gustaaf Zwaenepoel en Pharaïlde Barremaecker die 100 jaar werd. Het huis werd afgebroken en vervangen door een tweewoonst.

In 1890 werd beslist dat de bewoners langs “den steenweg naar Brugge, in den omtrek van paalstaak 6” een straatlantaren kregen. Wellicht had dit te maken met het gebouw aan de overkant: brouwerij Sint-Leonardus.

2 foto's op locatie.

Wandelrichting: Dudzeelse Steenweg richting Brugge

Dudzeelse Steenweg ter hoogte van huisnummer 690

In 1901 beslist men een verlichtingspaal te zetten aan ‘De Viermeulen’, een herberg en graanmolenbedrijf van Louis Monbaliu. Hij was van 1892 tot 1922 molenaar in de “Viermeulen”. De graanmolen werd niet meer aangedreven door de wind maar door een stoommachine, later door elektriciteit. In 1922 werden huis en erf verkocht aan Charles Faict die het bedrijf heeft overgenomen. Hij werd opgevolgd door zijn zoon Cyriel Faict.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Dudzeelse Steenweg richting Brugge, steek de baan over ter hoogte van het bushokje aan de rechterkant

Zilverberkenstraat hoek met Watergang

Voor de fusie heette de Herdersbruggestraat: Statiestraat. De spoorweg Brugge-Blankenberge werd in 1863 aangelegd. De inhuldiging van het stationsgebouw had plaats op 24 en 31 augustus 1890. Ook daar stond een lantaarnpaal die evenwel niet door de lantaarn-ontsteker van de gemeente werd bediend. Het gebouw verdween in 1975.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Watergang richting Dorpsplein

Watergang hoek met Herdersbruggestraat

Het zeekanaal Brugge-Zeebrugge, dat pas in 1952 Boudewijnkanaal werd gedoopt, was in 1907 klaar. Het neo-gotische huis van de bruggenwachter werd in 1944 door de Canadezen in brand geschoten. Ook de herberg rechts “In De Maritiem” werd zo zwaar beschadigd dat ze diende gesloopt te worden. Ook aan de Herdersbrug plaatste men een lantaarnpaal.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Herdersbruggestraat richting Dorpsplein, steek de straat over aan het zebrapad. Blijf aan de linkerkant van het Dorpsplein

Dorpsplein hoek met Zwaanhofstraat

In de gemeenteraadszitting van 7 december 1870 werd beslist om een bijkomende lantaarn op ijzeren kolom te plaatsen aan de grote gracht ter hoogte van het huis van mevrouw weduwe De Maesschalck. Henricus Franciscus De Maesschalck sr. was dokter (chirurgijn) geweest en had destijds het 'Goed van Gramez' gekocht. Na zijn dood in 1863 was zijn weduwe, Francisca De Maecker, in dat stulpje in de Zwaanhofstraat 4 gaan wonen. Ze zal wel de nodige invloed gehad hebben om daar een lantaarn te krijgen.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Dorpsplein richting Westkapelse Steenweg

Westkapelse Steenweg ter hoogte van huisnummer 21

Vóór 1900 kwam de gemeenteraad steeds bijeen in een herberg, dit bij gebrek aan een degelijk gemeentehuis. Men besliste per jaar in welke herberg de vergaderingen zouden doorgaan. Het 'Hof van Commerce' (Westkapelse Stw. 27) kwam daarvoor in aanmerking. Het zal wel geen toeval zijn dat er een lantaarnpaal werd geplaatst vóór deze herberg. In 1895 beslist men om de bijeenkomsten van de gemeenteraad te laten doorgaan in 'De Drie Zwanen' bij Gregoor Devulder.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Westkapelse Steenweg richting Westkapelle, steek de Steenweg over aan het zebepad ter hoogte van de gedenkkapel voor de gesneuvelden

Westkapelse Steenweg ter hoogte van huisnummer 42

Op 23 februari 1884 beslist de gemeenteraad lantaarns te plaatsen op beide uiteinden van de twee bruggen van de twee kanalen. Toen in 1846 de Leopoldsvaart en in 1852 het Schipdonkkanaal werden gegraven, stond er een boerderijtje in de weg. Het werd afgebroken en tachtig meter verder weer opgebouwd. Jan de Bel kwam er wonen en opende meteen de herberg "In Zelzate". De naam had natuurlijk te maken met de Dudzeelse term 'Zelzatevaart'.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Westkapelse Steenweg richting Amaat Vynckestraat

Amaat Vynckestraat ter hoogte van huisnummer 2

In 1900 besloot de gemeente om de straatverlichting uit te breiden en te verbeteren. Er kwamen een aantal exemplaren bij, ondermeer bij het huis van Lodewijk Vanzandweghe, waar er destijds een tweede onderpastorie was gevestigd.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Amaat Vynckestraat richting Damse Steenweg

Amaat Vynckestraat hoek met Sint-Lenardsstraat

Meester Karel Bogaert poseert voor zijn school. Rechts van de weg stond toen nog geen enkel huis. In 1925 heeft metser Camiel Vanzandweghe er als eerste een huis gebouwd. Thans is er een aangesloten rij woningen. Bemerkt de lantaarn aan de gevel van de school.

Foto op locatie.

Wandelrichting: Sint-Lenardsstraat richting Stokerij (parking De Polder), einde van de wandeling